

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

po rozpoznaniu w Izbie Karnej
w dniu 20 grudnia 2023 r.,
wniosku pełnomocnika wnioskodawcy
w przedmiocie wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego X.Y.
od udziału w sprawie o sygn. akt II KK 4/22
na podstawie art. 42 § 4 zdanie pierwsze k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego X.Y. od udziału w
sprawie o sygn. akt II KK 4/22**

UZASADNIENIE

W niniejszej sprawie pełnomocnicy wnioskodawcy J.K. wnieśli kasację (2 pisma) od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt II AKa 330/19 zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 grudnia 2017 r., sygn. akt IV Ko 579/15. Sprawa ta w Sądzie Najwyższym została zarejestrowana pod sygnaturą II KK 4/22 i aktualnie przydzielona do referatu sędziego Sądu Najwyższego X.Y.

W piśmie datowanym na dzień 15 listopada 2023 r. pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego X.Y. W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik odwołując się do treści uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. sygn. akt I KZP 2/22 wskazał, że skoro każdy sędzia Sądu Najwyższego, który brał udział w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r. nie spełnia minimalnego standardu bezstronności, co w konsekwencji

proceedzi do uznania, że sąd z udziałem takiego sędziego jest nienależycie obsadzony (art. 439 §1 pkt. 2 k.p.k.), a wskazany we wniosku o wyłączenie sędzicia w takiej właśnie procedurze konkursowej brał udział, to sąd, w którego składzie się on znajduje jest sądem, którego skład jest sprzeczny z przepisami prawa. Wnioskodawca wskazał ponadto, że analogiczne wnioski o wyłączenie w tej sprawie 6 innych sędziów oparte na tej samej podstawie co aktualny wniosek, zostały przez Sąd Najwyższy uwzględnione, albowiem jednym z zarzutów wnioskodawcy jest rozpoznawanie sprawy przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie przez sąd w składzie z osobą o identycznym statusie prawnym jak sędzicia X.Y., czyli powołaną do pełnienia urzędu po 17 stycznia 2018 r. W konsekwencji sędzicia ten przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy musiałby ocenić również okoliczności swojego powołania, co jest przecież niedopuszczalne. We wniosku odwołano się także do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2023 r., II KK 99/22, również dotyczącego sędziego X.Y. W postanowieniu tym stwierdzono, że „W czasie orzekania w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego sędzicia X.Y. okazywał lekceważenie wiążącego polskie sądy orzecznictwa europejskiego [(chociażby poprzez rozpoznawanie spraw w okresie zawieszenia przez TSUE funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej – np. w dniu 16 listopada 2021 r. w sprawie I DO 13/21)], tym samym podtrzymując narrację prowadzoną przez władzę wykonawczą”.

Wskazując na te okoliczności pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o uwzględnienie wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego należało uwzględnić.

Przepis art. 41 k.p.k. ustanawiający instytucję *iudex suspectus* przewiduje możliwość wyłączenia sędziego, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21, warto przypomnieć, że wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. winno nastąpić nie tylko w sytuacji gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, iż mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego

uchybień, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Taka właśnie sytuacja miała miejsce w tej sprawie.

Bez wątpienia, okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego SN przez X.Y. w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r. prowadziłyby, gdyby sędzia ten zasiadał w składzie rozstrzygającym sprawę, do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale także do przyjęcia, że sąd z jego udziałem będzie sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka konkluzja wynika zarówno z dotychczasowego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i Sądu Najwyższego (por. orzeczenia ETPC w sprawach: Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga 43447/19, Dolińska – Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skarga 49868/19 oraz Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga 1469/20; uchwała połączonych trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. BSA I-4110-1/2020, OSNK 2020, z. 2, poz. 7; uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 13 października 2021 r. II KO 30/21; z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22; z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22). Wobec faktu, że szerokie uzasadnienie w tym zakresie zawarto w uzasadnieniach tych orzeczeń ponowne przytaczanie szczegółowej argumentacji jest zbędne, tym bardziej, że obecny skład Sądu Najwyższego w całości argumenty te podziela i uznaje je za własne. Już zatem ta okoliczność, z uwagi na wystąpienie skarżącego, który domaga się wyłączenia sędziego X.Y. od rozpoznania sprawy, musi skutkować wyłączeniem tego sędziego od rozpoznania sprawy kasacyjnej, tak aby Polska nie ponosiła odpowiedzialności odszkodowawczej za naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC, co jest bardzo prawdopodobne uwzględniając dotychczasową linię orzecniczą ETPC.

Ubocznie trzeba też zwrócić uwagę, że udział w rozpoznaniu sprawy, w której podniesiono okoliczność wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z orzekaniem w instancji odwoławczej przez sędziego, powołanego na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego na wniosek Krajowej

Rady Sądownictwa, ukonstytuowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., sędziego X.Y. - powołanego w tożsamej, wadliwej konstytucyjnie procedurze – prowadziłby do naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, co mogłoby wywołać zarówno u stron, jak i w odbiorze społecznym przekonanie o braku bezstronności i rzetelności sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2023 r., IV KK 159/22). Występowanie oczywistych podstaw do wyłączenia, w analogicznym układzie, zostało już wielokrotnie stwierdzone w tej sprawie, czego dowodem są wydane decyzje o wyłączeniu innych sędziów powołanych w wadliwym trybie (por. postanowienia SN z dni: 29 lipca 2022 r., 25 sierpnia 2022 r., 11 kwietnia 2023 r., 17 sierpnia 2023 r., 8 listopada 2023 r.). Nie bez znaczenia jest wreszcie i to, że wskazany we wniosku sędzia X.Y. do lipca 2022 r. orzekał w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, która była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/2020, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7; uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Zależność od władzy politycznej tego organu budziła także zastrzeżenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który zwracając uwagę także na potencjalnie wywołanie w przekonaniu jednostek, uzasadnionych wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tej Izby, uznał, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce). Wskazywane w orzecznictwie wątpliwości co do sposobu przeniesienia sędziów zlikwidowanej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego do Izby Karnej tego sądu i podjęcia przez tych sędziów czynności orzeczniczych w ramach tej izby, uzasadniają stwierdzenie o braku dochowania instytucjonalnych i ustrojowych gwarancji zapewnienia bezstronności i niezawisłości sądu ukonstytuowanego z udziałem takiej osoby w danej sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dni: 5 stycznia 2023 r., II KK 531/22; 26 września 2023 r., II KK 479/22).

Mając powyższe na uwadze koniecznym stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu SSN X.Y. od rozpoznania sprawy wywołanej kasacją pełnomocników wnioskodawcy J.K. (II KK 4/22). Sprawa ta nie powinna

trafić do żadnego z sędziów powołanych do Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze.

[M.S.]

[ms]